Невена Карабашевић • виши архивиста • Историјски архив Ниш

УДК 930.253 : 353.5(497.11 Сврљиг)“1916/1944“

НАЧЕЛСТВО СРЕЗА СВРЉИШКОГ СВРЉИГ (1916 - 1944)

Фонд «НАЧЕЛСТВО СРЕЗА СВРЉИШКОГ-СВРЉИГ» чине документа од ослобођења Сврљига 1918. године када је и установљено Начелство среза сврљишког, Округа нишког. Мада фонд поседује нека документа из периода од 1916.год., када је Сврљиг био под бугарском окупацијом, па су из тог разлога граничне године од 1916. до 1944. Уређење среза и среске самоуправе било је регулисано Законом (Закон о општој управи и обласној и сре-ској самоуправи из 1922. год.)

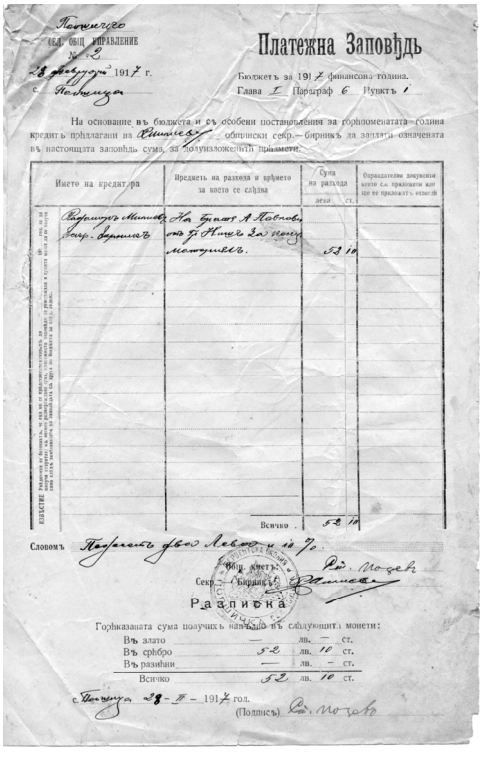
Платежна Заповѣдь

Бюджетъ за 191 г. финансова година.
Глава I Параграф 6 Пунктъ 1

На основание въ бюджета и въ особени постановления за горпоменатата година кредитъ поплагани на ... общински секретаръ-биринкъ да заплати означената въ настоящата заповѣдь сума, за получения приемъ.

Името на кредитора	Предметъ на разхода и вѣрното за което се сѣща	Сума на разхода дин.	ст.	Обработелни документи които се приемат и които не приемат
Секретаръ Министерство Секретаръ	На Бюджет А Поглавие отъ Б Пункт 3а пощенски материяли.	52	10	
	Всичко	52	10	

Словомъ Педесетъ двоа лева и 10 п.

Общ. кметъ
Секретаръ

Разписка

Горпоказаната сума получихъ напълно въ слѣдующитѣ монети:

Въ злато	—	лв. —	ст.
Въ сребро	52	лв. 10	ст.
Въ разнини	—	лв. —	ст.
Всичко	52	лв. 10	ст.

с. Поповица 28 - II - 191 год.
(Подпись)

У срезу је непосредни вршилац опште управне власти био «Сре-ски поглавар» кога је постављао Министар унутрашњих посло-ва. Надзор над њим обављао је Обласни ве-лики жупан. У његову надлежност спадали су сви послови опште управе. Само поједини послови који су посебним прописима регу-лисани, припадали су у надлежност другим властима.

У Поглаварству су референти и помо-ћно особље обављали опште управне посло-ве: правне, просветне, економске, техничке, шумарске, санитетске и др.

Срезови су имали статус правног ли-ца, пошто су били самоуправне јединице. Органи среске самоуправе били су среска скупштина и сре-ски одбор. Скупштина је би-рана општим, једнаким и непосредним тај-ним гласањем на четири године и сазивао је велики жупан. Извршни орган

Скупштине био је сресски одбор.

Године 1921. у саставу Начелства биле су општине: Сврљиг (Дервен), Бурдимо, Варош, Галибабинац, Грбавче, Гулијан, Гушевац, Давидовац, Драјинац, Извор, Лалинац, Луково, Нишевац, Плужина, Попшица, Преконога, Рибаре и Црнољевица.

Нишка област је формирана од Округа нишког и пиротског са подручним срезовима, Уредбом о подели Краљевине Срба Хрвата и Словенаца.

Срез се бавио финансијским пословима, унапређењем привреде, јавним радовима, управљањем среским заводима за сиротињу и неговање болесника.

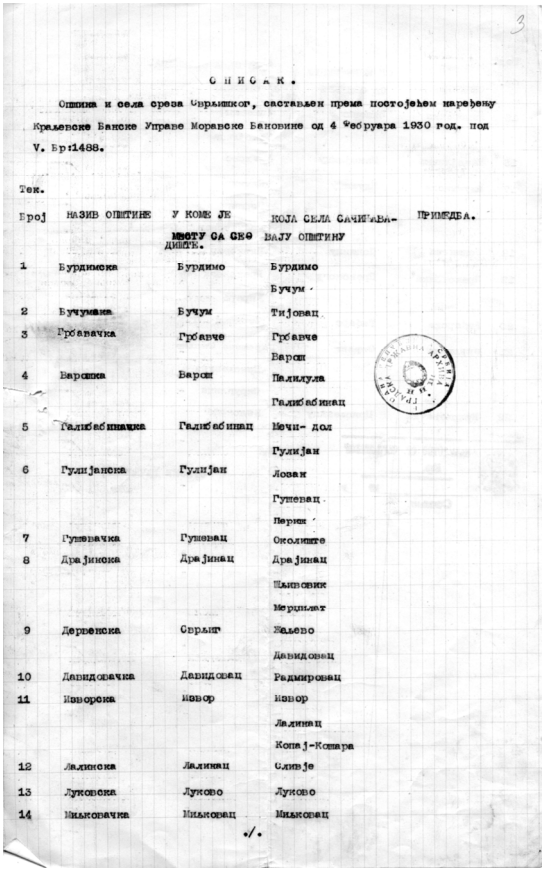

С П И С А К.

Општина и села среза Сврљишког, састављен према постојећем наређењу Краљевске Банске Управе Моравске Бановине од 4 Фебруара 1930 год. под V. Бр:1488.

Тек. Број	НАЗИВ ОПШТИНЕ	У КОМЕ ЈЕ МЕСТУ СА СЕОДИШТЕ.	КОЈА СЕЛА САЧИЊАВАЈУ ОПШТИНУ	ПРИМЕДБА.
1	Бурдимска	Бурдимо	Бурдимо	
			Бучум	
2	Бучумска	Бучум	Тијовац	
3	Грбавачка	Грбавче	Грбавче	
			Варош	
4	Варошка	Варош	Палилула	
			Галибабинац	
5	Галибабинацка	Галибабинац	Нечи- дол	
			Гулијан	
6	Гулијанска	Гулијан	Ломан	
			Гушевац	
			Перин	
7	Гушевачка	Гушевац	Околиште	
8	Драјинска	Драјинац	Драјинац	
			Шиповик	
			Мерцилат	
9	Дервенска	Сврљиг	Кијево	
			Давидовац	
10	Давидовачка	Давидовац	Радмировац	
11	Изворска	Извор	Извор	
			Лалинац	
			Копај-Кошара	
12	Лалинска	Лалинац	Сливје	
13	Луковска	Луково	Луково	
14	Мољковачка	Мољковац	Мољковац	

./.

Списак општина и села среза Сврљишког

Када је донет нови Устав 1931. године, срезови су коначно изгубили самоуправу. Осим надлежности коју су изгубили, срезови су претрпели и промену назива, од начелства среза у поглаварство среза, а затим у среско начелство.

Фонд је непотпун и издвојен је

Државна управа је вршила надзор над среским пословима и то преко среског поглавара, великог жупана и посебних стручних органа.

Све управе су биле суспендоване Законом од 1929. године и укинути су законски прописи који су се односили на избор среске самоуправе.

Начелство среза сврљишког је од 1929. год било под управом Моравске бановине, по Закону о називу о подели Краљевине Југославије.

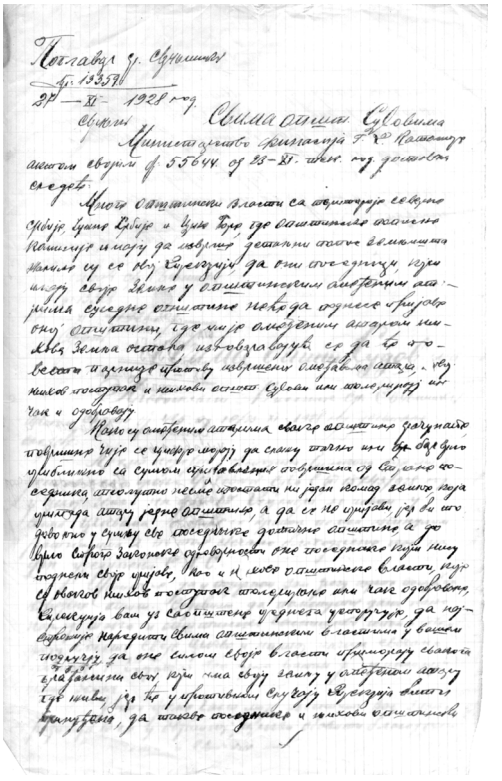

Допис министарстав финансија из 1928. године

из архивске грађе Скупштине општи-не Сврљиг. Сређен је регистратурски.

Грађа обухвата период од 1916. године до 1944. и има 4 кутије и регистратурски је сређен.

Архивска грађа се односи на : предузимање мера за заштиту здравља и спречавање ширења разних епидемија (запаљење мозга), школовање деце погинулих ратника, прекршаје и казне, награде и премештање службеника, јачање одбрамбене моћи земље, финансијска документација.